

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

8. Vtrum præsentia Sacramentalis Christi pendeat à præsentia naturali?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

non esse alibi, sequitur, quod facta consecratione, & posito Christi corpore sub speciebus panis, non possit idem corpus manere in caelo absque nouo miraculo, atque adeo ex vi huius praesentiae sacramentalis reddi corpus Christi immobile, cum naturali sua virtute non possit amplius acquirere praesentiam in caelo, impediens nimirum illud motum hac praesentia sacramentali; quae omnia sunt omnino incredibilia.

Respondetur. Respondetur ex dictis supra sect. 7. num. 26. sicut si Petrus existens Romae replicaretur diuinitus Neapoli, utraque praesentia esset miraculosa quoad modum, posset tamen utroque loco se mouere ex suppositione primi miraculi, iuxta id, quod diximus in eo loco; sic posito corpore Christi sub speciebus panis, esse miraculum, quod simul alibi maneat; ex suppositione tamen illius miraculi deberi in caelo concursum illi corpori ad suos motus naturales exercendos, propter rationem ibi latius explicatam.

185. Quaestio. Petes secundo, quomodo vniantur istae vbicationes inter se in praesentia manus in hac parte spatij vniantur immediatè cum praesentia brachij in parte proxima spatij? Respondetur praesentiam manus in hac parte spatij vniri immediatè cum praesentia brachij in eadem parte spatij, & cum praesentia eiusdem manus in parte proxima spatij, non verò cum praesentia brachij in parte proxima spatij; nam illae solùm vniones sunt ponendae, quae exiguntur ad hoc, quod in eadem parte spatij corpus Christi sit praesens per vnā vbicationem; & ad hoc, quod eadem manus sit praesens toti spatio per vnā etiam vbicationem; ad hoc autem non requiritur, quod vbicatio manus in hac parte spatij vniantur immediatè cum vbicatione, quam habet brachium in alia parte spatij. Sicut etiam de facto, quando Angelus est praesens huic gymnasio praesentia diuisibili, licet natura Angeli habet distinctum modum vbicationis, & substantiam Angeli habeat etiam suum modum vbicationis proprium; & licet vbicatio, quam habet natura in hac parte spatij, vniantur cum vbicatione eiusdem naturae in parte proxima spatij, non tamen vniantur cum vbicatione, quam habet substantia in parte proxima spatij, sed omnes partes vbicationis naturae vniantur inter se, & omnes partes vbicationis substantiae vniantur inter se: & sicut etiam calor intensus ut quatuor, qui est in subiecto extenso, licet continuetur per totum subiectum, non tamen ita, ut singuli gradus huius partis subiecti vniantur immediatè cum singulis gradibus alterius partis, sed primus gradus huius partis continuatur immediatè cum primo gradu alterius partis, non cum secundo; & secundus cum secundo, ita ut totus primus sit continuus, & totus secundus sit continuus, &c. alioquin daretur magna, & impertinens confusio vnionum, ut consideranti patebit: non enim vacat in his amplius immorari.

SECTIO VIII.

Vtrum praesentia sacramentalis Christi pendat à praesentia naturali?

186. Prima suppositio. Suppono primo, aliud esse querere, an ex natura rei praesentia sacramentalis per habitudinem intrinsecam, & connexionem, quam habet, praesupponat praesentiam naturalem: aliud vero, an de facto ex institutione huius sacramenti pendeat vna praesentia ab alia, licet alias potuerit esse sacramentalis sine naturali? Suppono secundo, hanc dependentiam, vel exigentiam posse considerari, vel in primo instanti seu fieri consecrationis, vel etiam in toto

tempore, quo conseruatur praesentia sacramentalis, & in utroque sensu procedit quaestio.

His suppositis, dico primo: ex natura rei praesentia Christi sacramentalis non postulat ex se praesentiam Christi naturalem, nec cum illa habet aliquam connexionem. Hanc docet Suarez cum communi in *praesenti disp. 48. sect. 2. Vázquez disp. 192. c. 1. vbi plures affert: & probatur breuiter, quia nullum datur probabile fundamentum huius intrinsecae connexionis inter has duas praesentias magis, quam inter duas praesentias sacramentales aut naturales: imò si res attente consideretur, potius praesentia sacramentalis, quantum est de se, postulat, quod corpus Christi non habeat praesentiam naturalem, ut supra diximus; nam qualibet praesentia definitiua adaequata habet ponere subiectum ibi taliter, ut non sit alibi; ergo praesentia sacramentalis Christi non postulat ex se praesentiam naturalem, imo potius ex se postulat, quod non habeat Christus aliam praesentiam, nisi illam.*

Dices, praesentia sacramentalis postulat ex se corpus Christi existens, ut patet: sed corpus Christi dependet saltem à posteriori à praesentia naturali, sine qua non potest naturaliter esse: ergo praesentia sacramentalis dependet saltem mediate à praesentia naturali. Respondetur; hoc argumentum probaret etiam, creationem quantitatis postulare ex se educationem eiusdem quantitatis à subiecto; quia illa creatio non potest esse sine quantitate, & quantitas non potest naturaliter esse sine educatione à subiecto; ergo creatio postulat mediate illam educationem. Non ergo valet consequentia ad hanc exigentiam mediatam, quia creatio petit quantitatem tollendo ab ipsa dependentiam ab educatione. Similiter praesentia sacramentalis pendet à corpore Christi tollendo tamen ab ipso quantum est de se, quod pendeat à praesentia naturali.

Hinc infero primo, posse quantum est ex parte huius praesentiae, conseruari corpus Christi sub speciebus, licet alibi annihilaretur: nam licet ex natura rei habeat in Eucharistia easdem mutationes, & formas, quas accipit in caelo; hoc tamen intelligendum est de iis, quae possunt poni per concomitantiam: at vero si in caelo annihilaretur humanitas Christi, iam tolleretur fundamentum concomitantis, quae consistit in hoc, quod corpus existens in duobus locis, habeat easdem formas, & accidentia in utroque loco: tunc autem iam illud corpus non existeret in duobus locis, sed solum in Eucharistia.

Infero secundo, potuisse, quantum est ex parte praesentiae, poni corpus Christi sub speciebus, sicut *190. Illatio secunda.* modo, ante Incarnationem factam in vtero Virginis. An vero tunc esset idem sacramentum Eucharistiae, pen det ex postea dicendis. Aliqui dicunt non potuisse nunc representare mortem Christi, sicut modo. Sed immerito; quia hoc sacramentum non videtur habere ex se determinate significare mortem Christi, ut praeteritam: nam in cena habuit totam rationem sacramentum, quam modo habet, & totam significationem; & tamen tunc non significauit mortem Christi ut praeteritam; ergo ex se solum habet significare mortem Christi tali tempore exercitam, praescindendo ab eo, quod sit praeterita vel futura; ergo eodem modo ante Incarnationem potuisset significare mortem Christi.

Dico secundo, nec etiam de facto ex institutione huius sacramenti pendet necessario praesentia sacramentalis à naturali, quam habet corpus Christi in caelo. Itaque etiam si corpus Christi Domini desineret esse in caelo, non ideo ex institutione huius sacramenti sequeretur, quod desineret esse sub speciebus consecratis.

Hæc

187. Conclusio prima. Suarez. Vázquez. Probatur.

188. Instantia.

Diluitur.

189. Illatio prima.

190. Illatio secunda.

191. Conclusio secunda.

192.
Suarez.Fundamen-
tum conser-
uati sententia.Primo euer-
tatur.

Hæc est contra P. Suarez vbi supra conclusione secunda, cuius rationes sunt parum efficaces, & ideo ex earum solutione ostenditur probabilitas nostra conclusionis. Fundatur enim præcipue, in eo quod humanitas Christi sit principium Physice influens ad præsentiam sacramentalem; quare licet verba habeant concursum partialem; quia tamen tunc deesset concursus Christi, qui est quasi instrumentum vniuersale ad effectus sacramentorum, ideo verba non haberent effectum. Verum hæc ratio vtrique videtur deficere; nam in primis sine fundamento ponitur humanitas Christi habere illum concursum Physicum instrumentalem ad omnes effectus sacramentorum. Deinde licet hoc gratis admitteretur, non sequitur ex hoc, quod præquiratur corpus Christi alibi existens cum præsentia naturali: sufficeret præsupponi corpus Christi præexistens prius natura præcindendo ab hac, vel illa præsentia. Nam sicut de facto corpus Christi est causa materialis suæ præsentia naturalis, ad qua præsupponitur existens in priori naturæ, non quidem cum alia præsentia, sed secundum se ita licet corpus Christi esset causa efficiens Physica præsentia sacramentalis; sufficeret præsupponi existens prius natura secundum se abstrahendo a præsentia naturali vel sacramentali: potuit enim Deus (vt postea videbimus) pro illo instanti velle conseruare corpus Christi independentem à verbis consecrationis, & tamé de facto dare illi solam præsentiam sacramentalem dependentem à verbis, & ab ipso Christo.

193.
Secundo im-
pugnatur.
Suarez.

Secundo impugnatur eadem ratio; quia ponamus, post consecrationem factam destrui humanitatem Christi in cælo, & perseverare in Eucharistia, quod magis probabile censet Suarez d. sect. 2. in fin. nam licet in fieri pendeat effectus verborum à Christo alibi existente, non tamen in conseruari; sicut nec alij effectus sacramentales: tunc ergo cur non posset alibi consecrari etiam, & poni corpus Christi sub aliis speciebus: nam licet non præxisteret Christus cum præsentia naturali, præexistebat tamen iam alibi sacramentaliter, & vt ibi existens posset concurrere cum verbis ad secundam præsentiam efficiendam; ergo ex vi huius institutionis posset fieri noua consecratio, etiam si non supponeretur Christus existens cum præsentia naturali.

194.
Tertio im-
pugnatur.

Tertio impugnatur, quia etiam si hæc physica efficientia concedenda esset, sufficeret, quod præsupponeretur anima Christi existens cum sua præsentia naturali, licet eius corpus alibi non existeret: nam hæc efficientia magis competit animæ, quam corpori, vt fatetur ipse Suarez d. sect. 2. ante §. ultimum: ergo potuit etiam ex vi huius institutionis corpus Christi accipere præsentiam sacramentalem, licet nullibi haberet præsentiam naturalem.

195.
Instantia.

Respondet.

Dices, ex vi præsentis institutionis Sacerdos non potest consecrare, nisi vt minister Christi, & loquens nomine Christi; ergo ex vi præsentis institutionis præquiratur Christus existens in rerum natura, vt verba sortiantur effectum. Sed contra; quia ad summum sufficeret Christum existere sacramentaliter sub aliis speciebus; quia Sacerdos non debet necessario loqui nomine Christi existentis naturaliter, sed nomine Christi quomodocumque existentis. Deinde, fortasse non requiritur, quod supponatur existens humanitas Christi: sufficit, præsupponi animam Christi, vt ipsius nomine possit loqui Sacerdos tamquam eius minister, & vt loquutio sacerdotis moraliter sit loquutio animæ Christi, sicut de facto in triduo, dicunt communiter, quod potuit consecrari corpus Christi, & tamen

tunc Sacerdos loqueretur nomine Christi, quia tunc non erat Christus; sed solum nomine animæ Christi, penes quam residebat moraliter voluntas præterita substituendi sibi talem ministrum ad operandum; ergo non prærequiritur ad hoc præsentia naturalis corporis Christi: nam et si tunc corpus Christi habebat etiam in sepulchro suam præsentiam naturalem, hoc tamen erat per accidens; quia etiam si non haberet talem præsentiam, posset Sacerdos operari nomine animæ Christi.

Dices, ponamus, quod corpus Christi in sua præsentia naturali fuisset redactum ad cineres; tunc poneretur ne sacramentaliter organizatum, an sub forma cinerum? Respondeo, mihi valde probabile esse, quod poneretur organizatum: alioquin non verificarentur verba consecrationis, quæ significant corpus humanum: nam cineres proprie loquendo non sunt corpus humanum. Dices, materia Christi in Eucharistia debet habere per concomitantiam ea, quæ habet alibi; sed alibi haberet formam cineris; ergo & in Eucharistia. Responderi potest primo, materiam Christi habere debere in Eucharistia, quæ alibi habet, si aliunde non obstat veritati verborum: at vero forma cinerum obstat veritati verborum; & ideo ex vi præsentis institutionis non esset ponenda in Eucharistia, licet forsitan ad hoc esset necessarium aliud miraculum. Petes, qualis ergo forma substantialis ibi poneretur tunc cum materia? Respondeo, nullam, sed solum organizationem accidentalem sufficientem, vt materia diceretur corpus Christi, non vero formam cinerum ob rationem traditam; nec item formam cadaueris, aut animam rationalem, quia hæc solum ponuntur per concomitantiam, eo quod alibi informant illam materiam; ergo cum hæc ratio tunc cessaret, nulla forma substantialis ponenda esset, sed id præcisè, quod requireretur ad verificanda verba.

Secundo responderi potest, licet poneretur tunc forma cinerum per concomitantiam, id non obstat veritati verborum; quia sicut non de calice dicitur: *hic est sanguis*, &c. licet ibi addit corpus, quia nimirum verba verificantur de illo, quod substat accidentibus loco vini, quod est solus sanguis: sic in illo casu, licet ibi esset forma cineris per concomitantiam; posset vere dici: *hoc est corpus meum*; quia verba verificarentur de illo, quod ponitur ex vi verborum, & substat speciebus loco panis, quod solum esset materia illa cum aliqua organizatione humana.

Vrgebis adhuc, quia si non existeret alibi corpus Christi, non posset verificari verba de corpore, quod poneretur sub speciebus; quia de illo non posset dicere anima Christi esse suum corpus: cur enim magis de illo, quam de alio quocumque? Nec satis facit dicere, quod illud fuit antea corpus illius animæ; quia *ly corpus meum*, in verbis consecrationis non supponit pro quocumque corpore, quod antea informatum fuerit ab anima Christi, sed pro corpore, quod nunc est suum: alioquin ex vi verborum sufficeret modo ponere corpus infantile, quod habuit Christus, & nihil aliud, quod nemo dicit, imo in rigore non sufficit ponere, quod habuit in cæna, sed quod modo habet in cælo; & ideo præputium etiam ponitur nunc ex vi verborum, vt infra videbimus; ergo in prædicto casu non verificarentur verba ponendo corpus, quod antea solum fuerat Christi.

Respondeo, illa verba, *corpus meum*, debere verificari in rigorosa significatione: hæc autem est, vt si loquens habeat de præsentis corpus, significant illud;

illud; si vero nunc nullum habet, sed est sola anima, intelligatur de corpore, sub quo ultimo fuit tempore mortis: de illo enim dicimus in rigore: hoc est corpus S. Petri, id est, cum quo ultimo existit S. Petrus; & ideo ad veritatem verborum sufficeret ponere corpus humanum, quod ultimo habuit anima Christi, si nunc de presenti nullum haberet.

199. Inferius præsentiam sacramentalem non pēdere necessario à præsentia naturali corporis Christi, sed ad summum prærequiri Christum, & fortasse solam animam alicubi existentem naturaliter, ut sacerdos possit operari nomine ipsius; si enim nec ipsa anima existeret, non posset loquutio sacerdotis intelligi, quod esset loquutio Christi, cum nec Christus, nec eius anima esset, & per consequens non posset ceteri retinere primam voluntatem substituendi talem ministrum, ut illa actio esset moraliter actio Christi. Ad hoc tamen, ut prædixi, sufficit existentia animæ: imo in ultimo instanti prolationis verborum forsitan non prærequireretur anima Christi alibi existens, sed sufficeret præsupponi in quodam priori existens tunc ipsa anima secundum se, ut sic ipsi tribueretur illa loquutio, & ab ipsa conferretur moraliter procedere, licet non præsupponeretur cum alia præsentia, sed postea in posteriori esset præsens in sola Eucharistia. Nam sicut ipsa anima præsupponeretur modo ad suam præsentiam naturalem in genere causæ materialis, & non cum alia præsentia, sed solum secundum se, ita posset tunc præsupponi secundum se in genere causæ efficientis moralis ad suam præsentiam sacramentalem, quam solum haberet in posteriori; quod posset contingere, si Deus tunc vellet conservare animam Christi independentem à verbis; dare tamen illi solam præsentiam sacramentalem, & hanc dependentem à verbis; in quo nulla apparet repugnantia in ordine ad potentiam Dei absolutam.

100. Adde, nec prærequiri animam existentem cum præsentia naturali, sed sufficere, quod præxisteret cum præsentia supernaturali sub aliis speciebus consecratis; quia (ut dixi) Christus existens in alia hostia posset intelligi substituere sibi ministrum, per quem offerat, & consecret aliam hostiam, licet nullibi intelligeretur habere præsentiam naturalem; præsertim cum eiusmodi operatio moralis, qualis est operatio per ministrum, non videatur exigere præsentiam naturalem cum aliis conditionibus requisitis ad operationem physicam exercendam; nam licet Christus propt in Eucharistia non possit exercere operationes physicas materiales, quæ exigunt debitam extensionem localem, & applicationem agentis; potest tamen exercere operationes morales, maxime quæ solum consistunt in denominatione à voluntate præterita non retractata, qualis est operatio, quam exercet per ministrum eius nomine consecrantem.

101. Denique, dixi, fortasse non requiri, quod supponatur existens humanitas, sed sola anima: hoc enim non est omnino certum; posset quippe cum aliis dici, requiri ex vi præsentis institutionis, quod existat Christus homo; quia anima sola non est sacerdos, qui sit sacerdos, & offerat sacrificium ministerio aliorum sacerdotum, de quo dicemus infra agentes de sacrificio disp. 19. sect. 6. Consequenter autem dicendum esset, potuisse quidem in triduo conservari sacramentum hoc consecratum ante Christi mortem, & tunc futurum sub speciebus panis corpus Christi absque anima, & sanguine, non tamen potuisse de nouo consecrari in illo triduo propter de-

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

fectum Christi sacerdotis, qui cum suo ministro consecraret, atque ideo ad consecrationem prærequiri semper corpus Christi existens, non tamen existens cum præsentia naturali: nam sicut diximus de anima; sic dicendum esset de corpore, si existeret solum sacramentaliter in alia hostia, id sufficere, ut Christus ibi existens posset moraliter operari per suos ministros ad consecrandam aliam hostiam; atque adeo neque illa sententia supposita, dicendum est, præsentiam sacramentalem ex vi institutionis huius sacramenti pendere necessario à præsentia naturalis corporis Christi.

DISPUTATIO VI.

De vnione corporis & sanguinis Christi cum speciebus.

SECTIO I. De vnione corporis, & sanguinis Christi, varia sententia.

SECTIO II. Explicatur vnio corporis, & sanguinis Christi cum speciebus sacramentalibus.

SECTIO III. Quæ denominationes tribuantur corpori Christi ratione specierum: ubi, vtrum corpus Christi in Eucharistia dicatur esse in loco.

H Vc vsque solum egimus de præsentia: quam habet Christus in ordine ad spatium, in quo sunt species; & licet hæc præsentia ad hoc, ut dicatur Christus esse præsens speciebus, non tamen videtur sufficiens ad hoc, quod dicatur contineri sub speciebus, & demonstrari per species; nam licet Angelus esset intime præsens alicui cubiculo, vel etiam speciebus, non possumus dicere, hoc est Angelus, sicut dicimus, hoc est corpus Christi. Ponenda est ergo aliqua maior vnio corporis Christi cum speciebus, ratione cuius corpus Christi verè dicatur comedi & deglutiri, quando comeduntur species, & ratione cuius corpus Christi dicatur etiam moueri localiter ab eo, à quo mouentur species, quæ omnia inducant aliquam vnionem intercedere inter corpus Christi, & species.

SECTIO I.

De vnione corporis, & sanguinis Christi, varia sententia.

Q Valis sit hæc vnio, difficile explicatur. Certum est enim apud omnes Theologos, non esse vnionem inhærentiæ, qualis erat inter substantiam panis, & eius accidentia; tum quia certum est, accidentia panis manere sine subiecto, ut habetur in Concil. Const. sess. 8. tum quia corpus Christi stant. non afficitur ab accidentibus panis, sicut panis; non enim patitur Christus per calorem, vel frigus specierum, neque immutatur ab agentibus extrinsecis, quæ agunt in species: ideo non pauci dicunt, illam esse vnionem inexplicabilem, & ineffabilem; quia est longè diuersa ab omnibus aliis, quas experimur. Verum hæc responsio non satisfacit omnino: dat enim aliquam ansam hæreticis negandi possibilitatem mysterij, quod ad has angustias adducit mentem nostram, ut eius possibilitatem non possit concipere; sicut daretur ansa negandi mysterium Incarnationis, si non explicaretur, qualis

I. Christus habet aliam maiorem vnionem cum speciebus quam præsentia.

2.

Difficile certa explicatur hæc vnio.

Z